

УСВОЈЕЊЕ

- **Појам** – Родитељски однос се не мора увек заснивати само на биолошкој вези, већ може настати и на основу правног акта – акта о усвојењу. На тај начин се правним путем заснива и сроднички однос између детета и лица која га усвајају.
- Усвојење је акт воље одређених лица којим се стварају односи слични или идентични са односима који настају природним путем.

- Бивши ЗБПО Републике Србије је предвиђао два облика усвојења: потпуно и непотпуно.
- Наше позитивно породично право познаје само једну врсту усвојења: потпуно усвојење. Тиме се наше право сврстало уз највећи број европских законодавстава која регулишу само ову врсту усвојења (немачко, италијанско, швајцарско, итд).
- Потпуним усвојењем се у потпуности имитира сроднички однос који настаје рађањем. Дете се у потпуности интегрише у породицу усвојитеља и истовремено раскида све везе са природном породицом.

- Одлука о адопцији, због ових врло значајних последица, не може бити донета без спровођења процедуре чији је крајњи циљ да се провери испуњеност тражених услова, а нарочито интерес детета да буде усвојено.

УСЛОВИ ЗА УСВОЈЕЊЕ НА СТРАНИ УСВОЈЕНИКА

- Усвојити се може једино дете које:
  - има интереса да буде усвојено,
  - које је рођено, малолетно и са одређеним породичним статусом
  - у извесним случајевима потребна је сагласност родитеља, односно старатеља детета са усвојењем
  - у одређеним ситуацијама тражи се и сагласност детета које се усваја.

- **Интерес детета да буде усвојено** је први услов и произлази из саме сврхе усвојења – да се пружи заштита деци без родитељског старања.
- Други услов је **да је дете рођено**. Овај услов се изричито нигде не помиње али фактички произлази из првог. Само лица која су субјекти права могу имати потребу за родитељском заштитом. Нерођеном детету (*nasciturus*) се, истина, признају нека права у домену наслеђивања, али у домену усвојења дете нема још увек потребу за родитељским старањем.
- Усвојити се може **само малолетник**, лице које још није навршило 18 година живота. Овај захтев такође произлази из сврхе усвојења. Пунолетна лица су пословно способна и могу се старати сама о себи, те им ова заштита није потребна.

- Наше право одређује и доњу старосну границу за усвојеника, што раније није био случај.
- Не може се усвојити дете **пре навршеног трећег месеца живота**. До те доби остављена је могућност родитељу, ако је познат, да добро промисли о свим последицама које могу произаћи из његовог саглашавања са усвојењем.

- Нису сва деца подобна за усвојење. Могу се усвојити само деца која имају одређени породични статус. У Закону је тачно набројано **пет категорија деце** која су подобна за усвојење. То су:
  - 1) дете које нема живе родитеље;
  - 2) дете чији родитељи нису познати или је непознато њихово боравиште;
  - 3) дете чији су родитељи у потпуности лишени родитељског права;
  - 4) дете чији су родитељи у потпуности лишени пословне способности; и
  - 5) дете чији су се родитељи сагласили са усвојењем.

- Дакле, Породични закон Србије предвиђа могућност усвајања детета које има оба жива и позната родитеља.
- Наш Закон дозвољава, и то је једна од најважнијих новина које доносе нове одредбе о усвојењу, усвојење детета које има оба жива и позната родитеља који врше родитељско право.
- У овом случају се тражи пристанак родитеља на усвојење пред надлежним органом.

УСЛОВИ ЗА УСВОЈЕЊЕ НА СТРАНИ УСВОЈИТЕЉА

- Услови који се траже у Закону за усвојитеља су детаљно регулисани. То може бити лице које је пословно способно, које има одређена лична својства, лице које је у браку или ванбрачној заједници, које је припремљено за усвојитеља и које по правилу има наше држављанство.

- **1. Пословна способност** – Овај услов се не тражи изричито али проистиче из законске одредбе према којој усвојитељ мора бити најмање 18 година старији од усвојеника.
- Усвојитељ мора бити у стању да предузима правне акте у своје име да би то могао као родитељ чинити у име детета.
- Предвиђен је један изузетак од овог правила према којем у неким случајевима, ако то одобри министар надлежан за породичну заштиту, ова разлика у годинама може бити и мања од 18 година, наравно, под условом да усвојитељ има пословну способност.

- **2. Лична својства усвојитеља** – У нашем праву својства усвојитеља се не одређују на афирмативан начин. У Закону се набрајају лица која не могу бити усвојитељи.
- Не може усвојити лице:
  - (а) које је потпуно или делимично лишено родитељског права;
  - б) које је потпуно или делимично лишене пословне способности;
  - (в) које је оболело од болести која може штетно деловати на усвојеника.
  - (г) које је осуђено за кривично дело из групе кривичних дела против брака и породице, против полне слободе и против живота и тела.
- Одлуку о личним својствима усвојитеља у свим овим случајевима доноси орган старатељства на основу одговарајућих доказа, а не неке своје процене. То су, пре свега, судске одлуке или одговарајући налази лекара.

- **3. Брачни, односно ванбрачни статус усвојитеља –** Усвојење у потпуности имитира природни родитељски однос који се идеално састоји од мајке, оца и детета. Стога се као усвојитељи могу појавити заједно мушкарац и жена, супружници или ванбрачни партнери.
- У погледу дужине трајања брака или ванбрачне заједнице не захтева се никакав посебан услов који би указивао на стабилност заједнице.
- Једно лице може бити усвојитељ када усваја дете супружника (пасторак) или ванбрачног партнера. У овом случају не престаје сроднички однос детета са његовим природним родитељем и његовим сродницима.

- **4. Припрема усвојитеља** – Да би једно лице могло бити усвојитељ мора претходно бити припремљено за усвојење по посебном програму.
- Тај програм припреме прописао је министар надлежан за породичну заштиту.
- Изузетно, ако се као усвојитељ јавља супружник или ванбрачни партнер родитеља односно усвојитеља детета, није потребна његова претходна припрема.

- **5. Држављанство усвојитеља** – Дете, по правилу, може усвојити домаћи држављанин.
- Странац се, само изузетно, може појавити као усвојитељ, и то:
  - ако се не могу пронаћи усвојитељи међу домаћим држављанима (ако је прошло више од годину дана од дана уношења података о будућем усвојенику у Јединствени лични регистар усвојења, али министар надлежан за породичну заштиту може дозволити странцу да усвоји дете и пре истека рока од годину дана ако је то у најбољем интересу детета)
  - ако се министар надлежан за породичну заштиту сагласи са усвојењем.

УСЛОВИ ЗА УСВОЈЕЊЕ КОЈИ СЕ ТИЧУ ОДНОСА УСВОЈИТЕЉА И УСВОЈЕНИКА

- 1. У нашем праву се захтева одређена **разлика у годинама између усвојитеља и усвојеника**. Ова разлика не може бити мања од 18 нити већа од 45 година (дакле, горња старосна граница за усвојитеље износи 63 године будући да се може усвојити само малолетно дете).
- Изузетно, министар надлежан за породичну заштиту може дозволити диспензацију од овог услова за заснивање усвојења. Цениће се да ли је такво усвојење у најбољем интересу детета. То ће свакако бити и ситуација, када се као усвојитељ појављује супружник односно ванбрачни партнер родитеља детета.

- **2. Сроднички или старатељски однос између усвојитеља и усвојеника** представља сметњу за заснивање усвојења.
- Не могу се међусобно усвајати крвни сродници у правој линији, У побочној се усвојење не може засновати између рођеног брата или сестре, односно брата или сестре по оцу или мајци (други степен побочне линије). У даљим степенима побочне линије може се засновати усвојење. Тако стриц може усвојити малолетног братанца (синовца), односно ујак може усвојити малолетног сестрића, итд.

- Све док усвојење траје усвојеник не може бити поново усвојен од других лица. Усвојење делује *erga omnes* па се искључује истовремено постојање још једног односа усвојења, са истим усвојеником. Као што једно лице може имати само једне природне родитеље, исто тако може имати само једне правне родитеље.
- Нема сметњи да једно дете које је већ усвојено, буде касније усвојено од супружника или ванбрачног партнера усвојитеља.
- Старатељски однос између усвојитеља и усвојеника представља сметњу за заснивање усвојења између њих. Старатељ не би могао усвојити штићеника све док врши старатељску дужност.
- Закључењем усвојења усвојитељ би могао прикрити злоупотребе које је евентуално причинио као старатељ.

САГЛАСНОСТ РОДИТЕЉА ДЕТЕТА КАО УСЛОВ ЗА ЗАСНИВАЊЕ УСВОЈЕЊА

- Брачни или ванбрачни родитељи детета морају се сагласити са усвојењем.
- Сагласност овде има значење напуштања детета.
- Овом сагласношћу не заснива се никакав уговор са будућим усвојитељима, већ се једнострано и изричито напушта дете.
- Сагласност са усвојењем морају дати оба родитеља, без обзира да ли оба врше родитељско право. То значи да ће сагласност дати и онај родитељ који по разводу не врши родитељско право.

- Сагласност се неће тражити од оног родитеља који је потпуно лишен родитељског права или пословне способности, или је лишен права до одлучује о питањима која битно утичу на живот детета.
- Наравно, сагласност само једног родитеља биће довољна и онда ако је само он познат.
- Ако су оба родитеља потпуно лишена родитељског права или пословне способности дете се ставља под старатељство. У овом случају сагласност са усвојењем даје старатељ, уз одобрење органа старатељства.
- Малолетство родитеља није сметња да се од њега тражи сагласност, под условом да се еманциповао на законом предвиђен начин.

- Ако је један од родитеља детета умро, усвојењу се могу противити његови родитељи (деда и баба). Њихово противљење не представља формалну сметњу за заснивање усвојења, али ће га свакако орган старатељства узети у обзир приликом процене најбољег интереса детета.

- Претходна сагласност родитеља на усвојење може бити дата на два начина:
  - (а) уз означавање усвојитеља, или
  - (б) без означавања усвојитеља, тзв. бланко сагласност.
- Ако су усвојитељи познати, дата изјава о сагласности нема значај закључења уговора са будућим усвојитељима.
- Да би заштитио оца и мајку детета од исхитрених одлука, донетих под утицајем пролазних тешкоћа, законом им је омогућено да дату сагласност могу повући (у року од 30 дана од дана када је сагласност дата). Сагласност је повучена и ако то учини само један од родитеља детета.
- Да би осујетио могуће злоупотребе овог права на повлачење сагласности, предвиђено је да се то може учинити само једном.

- **Форма сагласности са усвојењем** – Давању сагласности претходи подношење захтева за усвојење од стране родитеља или старатеља детета.
- Захтев се подноси лично и у писменом облику.
- О захтеву одлучује надлежни орган старатељства према месту пребивалишта, односно боравишта детета.
- Уз захтев се подноси и извод из књиге рођених за дете, као и други докази који указују да је дете подобно за усвајање.

- Орган старатељства је дужан да препоручи психо-социјално саветовање у органу старатељства, породичном саветовалишту или у другој установи која је специјализована за посредовање у породичним односима.
- У свим овим случајевима, родитељима или старатељу се мора указати на важност и последице давања сагласности са усвојењем.
- У овом циљу оставља се примерен рок после кога ће даваоци сагласности бити позвани пред орган старатељства да дају сагласност са усвојењем.
- Изјава о сагласности за усвојење од стране родитеља, односно старатеља се даје лично и у писменом облику.
- Изјава мора бити дата слободно. У супротном она ће бити ништава и може се тражити њено поништење.

- **Сагласност усвојеника** – Са усвојењем се мора сагласити и дете које се усваја под условом да је навршило 10 година живота и да је способно за расуђивање.
- Овим се конкретизује право детета по коме оно може слободно и непосредно изразити своје мишљење у сваком судском и управном поступку у коме се одлучује о његовим правима под условом да има наведену доб и способност.

- Способност детета за расуђивање у овом случају се утврђује пред органом старатељства на основу налаза и стручног мишљења које даје стручни тим састављен од психолога, педагога, социјалног радника, правника и лекара. По потреби орган старатељства о овом може затражити налаз и мишљење и од здравствене установе.
- Дете у овом случају није уговорна страна. Његова сагласност се третира као неопходан услов за настанак правног акта пред надлежним органом.

ФОРМАЛНИ УСЛОВИ ЗА ЗАСНИВАЊЕ УСВОЈЕЊА

- **1. Надлежност** – Стварно надлежан орган за закључење усвојења јесте орган старатељства. Према Закону послове органа старатељства врши центар за социјални рад. Месна надлежност органа старатељства се одређује према месту пребивалишта, односно боравишта, усвојеника.
- **2. Поступак** – Поступак заснивања усвојења је у ПЗС детаљно регулисан. Он се састоји из неколико фаза: (1) покретање поступка, (2) утврђивање опште подобности усвојитеља и усвојеника, (3) избор усвојитеља, (4) утврђивање посебне подобности усвојитеља и усвојеника, (5) упознавање са правним последицама, (6) заснивање усвојења, (7) регистрација усвојења.

Покретање поступка усвојења

- Поступак за заснивање усвојења се може покренути на три начина:
  - а) по службеној дужности, на захтев органа старатељства,
  - б) на захтев будућих усвојитеља и
  - в) на захтев родитеља или старатеља детета.
- Захтев се подноси у писменом облику органу старатељства.
- Захтев страног држављанина за усвојење се подноси преко министарства надлежног за породичну заштиту.
- Уз захтев за заснивање усвојења подносе се изводи из књига рођених за сваког од будућих усвојитеља, као и други докази о њиховој подобности за усвојење. То могу бити докази о здравственом стању, доказ да нису лишени пословне способности, односно родитељског права, итд.
- На основу свега овога, орган старатељства треба да утврди општу подобност усвојитеља за усвојење.

- И родитељи или старатељ детета могу поднети писмени захтев за заснивање усвојења надлежном органу старатељства.
- У овом случају месна надлежност органа старатељства се одређује према месту пребивалишта, односно боравишта детета. Родитељи, односно старатељ, уз захтев подносе и извод из књиге рођених за дете, као и друге доказе о подобности детета да буде усвојено. На основу овога орган старатељства утврђује општу подобност усвојеника да буде усвојен.

- По пријему захтева за усвојење, орган старатељства треба да препоручи психо-социјално саветовање родитељима, на које они нису дужни да се одазову.
- Без обзира да ли су се родитељи одазвали саветовању или нису, орган старатељства ће их позвати, заједно са дететом ако има 10 година живота, да пред њим дају писмену изјаву о сагласности са усвојењем. Ако је дете под старатељством, ову изјаву ће дати старатељ.
- У питању је бланко сагласност са усвојењем, када родитељи не означавају име будућег усвојитеља. Детету се после овога од стране органа старатељства поставља привремени старатељ који ће га заступати у поступку заснивања усвојења.
- Поступак је другачији када се сагласност родитеља даје у односу на познатог усвојитеља јер нема потребе да се детету постави наведени старатељ.

Утврђивање опште подобности усвојитеља и усвојеника за усвојење

- Орган старатељства треба да утврди општу подобност усвојитеља и усвојеника за усвојење.
- То ће урадити на основу изјава будућих усвојитеља, родитеља или старатеља детета, изјаве самог детета, на основу приложених исправа и на други начин.
- При овом ће се процењивати њихова лична својства, старост, физичко и психичко здравље, мотиве за усвојење, емоционална стабилност и зрелост усвојитеља.
- Потребно је ангажовање тима стручњака органа старатељства, психолога, педагога, социјалног радника, правника и лекара. Поред њих, налаз и мишљење се може затражити и од других установа специјализованих за породично саветовање, као и од здравствених установа.

- Испитујући општу подобност, орган старатељства може поступити на два начина: одбити захтев за усвојење или га прихватити.
- Ако утврди да не постоји општа подобност усвојитеља, односно усвојеника за усвојење, орган старатељства доноси решење о одбијању захтева за усвојење.
- Ово решење је дужан донети након 60 дана од дана подношења захтева.
- Подносиоци захтева за усвојење на ово решење могу уложити жалбу другостепеном органу, министарству надлежном за породичну заштиту, у року од 15 дана од дана пријема решења.

- Ако орган старатељства утврди да постоји општа подобност усвојитеља односно усвојеника за усвојење, дужан је да податке о њима одмах унесе у Јединствени лични регистар усвојења.
- На овај начин утврђена подобност има општи (национални) значај и не мора се више доказивати.
- Јединствени лични регистар усвојења води министарство надлежно за породичну заштиту.
- Смисао овога је да се на једном месту води евиденција о свим будућим усвојитељима и свим будућим усвојеницима за које је утврђена општа подобност за усвојење.

Избор усвојитеља

- Избор врши орган старатељства који је утврдио општу подобност усвојеника, и то према евиденцији Јединственог личног регистра, осим
  - а) када дете усваја супружник или ванбрачни партнер родитеља детета, односно ако већ усвојено дете од стране једног лица усваја супружник или ванбрачни партнер усвојитеља детета, и
  - б) ако усвојитељи и родитељ, односно старатељ, детета споразумно изврше избор и ако орган старатељства процени да је такав споразум у најбољем интересу детета.
- У ова два случаја усвојење фактички настаје на основу споразума родитеља и усвојитеља.
- Поступак усвојења се овим, у ова два случаја окончава, и орган старатељства одмах може донети одлуку о усвојењу.

Утврђивање посебне подобности усвојеника и усвојитеља

- Ако је избор усвојитеља извршио орган старатељства, поступак заснивања усвојења се наставља узајамним прилагођавањем усвојеника и усвојитеља. Ово је обавезна фаза поступка и не зависи од процене органа старатељства. Прилагођавања једино нема ако се као усвојитељ јавља странац.
- Упућивање детета код усвојитеља на прилагођавање врши орган старатељства. Смисао је да се кроз стручно праћење утврди могућност прилагођавања детета новој породици ради процене успешности будућег усвојења.

- Период прилагођавања не може трајати дуже од 6 месеци. Орган старатељства током целог овог периода надзире прилагођавање, процењује његову успешност и о свему саставља службене белешке.
- Од оцене успешности прилагођавања коју даје орган старатељства зависи утврђивање посебне подобности усвојитеља и усвојеника. Ова подобност означава конкретну процену свих релевантних чинилаца везаних за дете и за будуће усвојитеље.
- Утврђује се способност конкретних усвојитеља да обезбеде конкретном детету здраву породичну средину.

- Ако орган старатељства процени да прилагођавање није било успешно, доноси писмено решење о одбијању захтева за заснивање усвојења (не постоји посебна подобност усвојитеља и усвојеника, али они и даље остају на евиденцији Јединственог личног регистра усвојења).
- Против овог решења може се изјавити жалба другостепеном органу, министарству надлежном за породичну заштиту, у року од 15 дана од дана пријема овог решења.
- Ако орган старатељства који је надзирао прилагођавање закључи да је оно било успешно доноси решење о томе, без обзира што се о овом Закон изричито не изјашњава.

Упознавање са правним последицама усвојења

- Пре него што се приступи закључењу усвојења, службено лице органа старатељства обавља разговор са будућим усвојитељима и будућим усвојеником, ако је то у складу са његовим годинама и зрелошћу.
- Смисао овог разговора, који се обавља без присуства јавности, је да се они детаљно упознају са правним последицама будућег усвојења.
- Поред овога, орган старатељства, односно службено лице, препоручиће будућим усвојитељима да детету саопште истину о пореклу што је пре могуће.
- Службено лице органа старатељства је дужно да препоручи будућим усвојитељима да се подвргну и психосоцијалном саветовању у органу старатељства, породичном саветовалишту или другој установи која је специјализована за посредовање у породичним односима.

Заснивање усвојења

- Усвојење се заснива пред органом старатељства који је изабрао будуће усвојитеље.
- Он доноси одлуку (решење) о заснивању усвојења, под условом да су испуњене претпоставке у Закону набројане:
  - (1) ако су будући усвојитељи подобни да усвоје дете (општа подобност усвојитеља),
  - (2) ако је дете подобно да буде усвојено (општа подобност усвојеника), и
  - (3) ако утврди да је узајамно прилагођавање усвојитеља и детета било успешно (посебна подобност усвојитеља и усвојеника).

- Усвојење се, дакле, заснива решењем органа старатељства.
- Закључењу усвојења присуствују само будући усвојитељи, службено лице органа старатељства, старатељ детета и дете ако је старије од 10 година.
- Закључењу усвојења не присуствују родитељи усвојеника, ако су познати.
- Изузетно, у поступку закључења усвојења може присуствовати родитељ који је супружник или ванбрачни партнер усвојитеља.
- У току целог поступка усвојења искључена је јавност, а сви подаци из евиденције и документације о усвојењу спадају у службену тајну коју су дужни чувати сви учесници у поступку.

Регистрација усвојења

- Решење о усвојењу се на свечан начин лично уручује усвојитељима и старатељу усвојеника.
- Овом свечаном чину може присуствовати и дете ако је то у складу са његовим годинама и зрелошћу.
- На основу овог решења орган старатељства доноси решење о новом упису рођења усвојеника у матичне књиге рођених.
- Овим решењем се подаци о родитељима из књиге рођених замењују подацима о усвојитељима.

- Решење о новом упису података доставља се без одлагања матичару који води матичну књигу рођених за дете.
- После овога право увида у матичну књигу рођених имају само усвојитељи и дете.
- Према ПЗС дете ово право стиче са 15 година.
- Пре него што се детету дозволи увид у матичну књигу матичар је дужан да дете упути на психо-социјално саветовање.

Дејства усвојења

- Закључењем усвојења престају родитељска права природних родитеља.
- Ово правило не важи једино када је усвојитељ супружник или ванбрачни партнер родитеља детета.
- Остаје само брачна сметња крвног сродства, али, као што се често истиче, тајна која обавија усвојење чини у пракси готово немогућим идентификацију крвних сродника.

- Заснивањем усвојења дете улази у породицу усвојитеља и стиче према њима и њиховим сродницима права и дужности природног потомка.
- Сроднички однос се, дакле, заснива између усвојеника и његових потомака са усвојитељима и њиховим сродницима.
- Сродство засновано на овај начин представља брачну сметњу за закључење брака у линијама и степенима као и сродство засновано рођењем.

- Усвојитељи могу (нису обавезни) детету одредити ново презиме.
- Усвојитељи немају право да детету одреде и ново име.
- После усвојења није допуштено оспоравање материнства и очинства детета.
- У матичне књиге после заснивања усвојења уписују се усвојитељи као родитељи детета.
- Родитељски однос заснован усвојењем је нераскидив.

- Усвојитељи врше родитељско право као и природни родитељи, заједнички и споразумно.
- Према њима се могу предузимати мере делимичног или потпуног лишења родитељског права или се оно може и продужити и после пунолетства ако за то постоје законски услови.
- Наследна права усвојеника према природним, крвним, сродницима гасе се у потпуности, осим ако се не усваја дете супружника или ванбрачног партнера. Усвојеник и његови потомци стичу наследноправни положај природних потомака према усвојитељима и свим њиховим сродницима. Истовремено, усвојитељи и сви њихови сродници стичу наследна права према усвојенику и његовим потомцима.

Престанак усвојења

- Као што је природни родитељски однос нераскидив, нераскидив је и однос настао заснивањем потпуног усвојења. Међутим, усвојење може престати поништењем ако је ништаво или рушљиво.
- **Ништаво усвојење** – Ништаво је усвојење приликом чијег заснивања нису били испуњени услови за његову пуноважност предвиђени законом.
- Тужба за поништење усвојења се подноси основном суду на чијем подручју се налази орган старатељства пред којим је засновано усвојење. Ово је један од изузетака од опште месне надлежности који се оправдава чињеницом да се докази о закључењу ништавог усвојења управо налазе у месту где је усвојење закључено.
- Тужбу могу подићи усвојитељ, усвојеник, родитељ односно старатељ усвојеника, лица која имају непосредни правни интерес да усвојење буде поништено, као и јавни тужилац.
- Право на тужбу није ограничено роком.

- **Рушљиво усвојење** – Ако је сагласност за усвојење дата под принудом или у заблуди, оно је рушљиво.
- Тужба за поништење усвојења се, у овом случају, може подићи само од стране лица које је дало сагласност за усвојење под принудом односно у заблуди.
- Право на тужбу је ограничено роком од године дана од дана када је принуда престала, односно од када је заблуда уочена.

- **Последице поништења усвојења –**
Правноснажна пресуда суда о поништењу усвојења се доставља органу старатељства који је решењем засновао усвојење.
- Орган старатељства доноси решење о поништењу решења о новом упису рођења усвојеника, које је било донето приликом заснивања усвојења.
- Поништењем новог уписа рођења детета оснажује се први упис рођења усвојеника.

- Пресуда којом се поништава усвојење делује *ex nunc*, нема ретроактивно дејство.
- Зато се, поништењем усвојења, над дететом не успоставља аутоматски родитељско право природних родитеља ако су живи и познати.
- О старању над дететом одлучује орган старатељства. Он може одлучити да старање о детету поново преузму природни родитељи ако су познати и ако не постоји правна сметња за то. Али ако нису познати, умрли су или су лишени пословне способности или родитељског права, тада се дете ставља под старатељство.
- Дете се ставља под старатељство и ако су родитељи дали бланко сагласност за усвојење, тј. ако нису означили будуће усвојитеље.
- У овом случају родитељ се трајно одрекао родитељског права и оно не може бити поново успостављено.

- ПЗС посебном одредбом регулише дејство престанка усвојења поништењем на презиме усвојеника. Ако је детету приликом заснивања усвојења промењено презиме, после престанка усвојења поништењем оно може узети своје презиме.
- Што се тиче могућности конституисања обавезе издржавања између усвојитеља и усвојеника по поништењу усвојења о томе се Закон не изјашњава.